No. 55. 1863.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Donderdag 7 Mei.

GOES BOEKHANDEL

Editie van woensdag avond 8 ure.

AANBESTEDING.

Op vrijdag, den 15 mei 1863, des voormiddags ten 10 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den commissaris des konings in de provincie Zeeland, of bij zijne afwezigheid, door een der leden van de gedeputeerde staten, en in bijzijn van den hoofdingenieur van den waterstaat, in het 11e district, aan het lokaal van het provinciaal bestuur, te Middelburg, worden aanbesteed:

Het herstellen en verbeteren van den zeedijk van den Oud- en Jong-Breskens-polder, tusschen de dijkpalen 23 en 30, over eene lengte van 625 el.

Deze aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving.

Het bestek ligt ter lezing aan het lokaal van het ministerie van binnenlandsche zaken, aan dat van het provinciaal bestuur van Zeeland, te Middelburg, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende den 7en en 4en dag vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn aan het bureau van den hoofdingenieur van den waterstaat jhr. Ortt, te Middelburg, en bij den surnumerair van den waterstaat van Hooff, te Breskens.

's Gravenhage, 22 april 1863.

Van wege den minister,
De secretaris-generaal,
J. SCHRöDER.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie Zeeland.

AANBESTEDING.

Op zaturdag, den 16 mei 1863, des voormiddags ten 9 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den commissaris des konings in de provincie Zeeland of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de gedeputeerde staten en in bijzijn van den hoofdingenieur van den waterstaat, in het 11e district, aan het lokaal van het provinciaal bestuur te Middelburg worden aanbesteed:

Het verbeteren en tot den 1 mei 1864 onderhouden der gewone aarde-, kram-, rijs- en steenglooijingwerken aan de zeedijken der calamiteuse polders van Zeeland, en zulks in 37 perceelen van aanbesteding.

Deze aanbestedingen zullen geschieden bij inschrijvingen opbod, voor ieder perceel afzonderlijk.

Het bestek ligt ter lezing aan het lokaal van het ministerie van binnenlandsche zaken, aan dat van het provinciaal bestuur van Zeeland, te Middelburg, bij de ontvangers-griffier van al de calamiteuse polders, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende den 9en tot den 4en dag vóór de besteding, met uitzondering van den zondag, de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn aan het bureau van den hoofdingenieur van den waterstaat jhr. Ortt te Middelburg voor de werken in het algemeen, alsmede bij de ingenieurs te Goes, te Ziezikzee, te Breskens en te Neuzen voor de werken tot elks arrondissement behoorende.

's Gravenhage, 25 april 1863.

Van wege den minister,
De secretaris-generaal,
J. SCHRöDER.

NB. De gegadigden worden verzocht overeenkomstig de *voorwaarden* volledige billetten in te leveren, aanduidende de namen en voornamen (voluit), het beroep en de woonplaatsen van hen en van hunne borgen, het nummer van het perceel en de som in cijfers en in schrijfletters.

Gedrukte billetten zijn te bekomen bij den drukker van het gewestelijk bestuur U. F. Auer.

BINNENLAND.

Middelburg 6 mei.

Gisteren avond heeft de kommissaris des konings in Zeeland de buitengewone vergadering der provinciale staten geopend. Blijkens het beknopt verslag, 't welk wij mede in dit nommer opnemen, bestonden de werkzaamheden slechts in de voorlezing van het koninklijk besluit waarbij magtiging *wordt verleend tot het houden dezer buitengewone vergadering,* ter behandeling van een ontwerp van wijzigingen van het reglement van administratie der polders in Zeeland; de mededeeling der ingekomen berigten van verhindering van verschillende leden; de splitsing *der vergadering in afdeelingen,* en het besluit om het bedoeld ontwerp van wijzigingen enz. naar de afdeelingen te zenden. De zitting is tot nadere bijeenroeping gesloten.

De gemeenteraad alhier heeft *in zijne zitting van heden* middag benoemd tot kommissaris over de beurtveren tusschen deze gemeente en Bergen-op-Zoom en Neuzen de heer J. A. Sistermans.

Naar aanleiding van een adres van A. Verdoorn, om aangesteld te worden als beurtschipper op Zierikzee v. v., is besloten met burgemeester en wethouders van Zierikzee in korrespondentie te treden omtrent het wenschelijke der aanstelling van een tweeden beurtschipper.

Van een onbekende is ingekomen een brief inhoudende twee muntbiljetten ad f 10, met verzoek die te doen strekken ten bate der stedelijke kas. *Die gelden zullen den gemeenteontvanger worden ter hand gesteld.*

Aan den heer B. A. Fokker is, op door hem gedaan verzoek, een aarden graf op de burgerlijke begraafplaats uitgegeven.

Onder nadere goedkeuring van gedeputeerde staten, is aan de heeren van de Kamer & Comp. een door hen gevraagd gedeelte der Zoute gracht onderhandsch verhuurd, tegen f 10 's jaars.

Nog is besloten, aan den heer P. Verhoeven, bij de sluiting zijner school, eene jaarlijksche toelage uit de gemeentekas te verstrekken van f 300, ingaande met 1 augustus; alsmede *eene tweede hulponderwijzeres aan te stellen op de school* van mevrouw wed. Rochat—Roland-Chedaneau.

De heer M. Pot maakt ons de opmerking dat hetgeen door hem in de jongste bijeenkomst van den gemeenteraad van Vlissingen, betrekkelijk de afdamming van het Sloe is gezegd, in het door ons van die zitting gegeven verslag zoodanig is ingekrompen, *dat het voor den oningewijde onmogelijk is te* begrijpen wat zijne ware bedoeling is geweest. Velen maken daaruit, volgens den heer Pot, eene verkeerde gevolgtrekking, zelfs zoodanig dat men hem voor een openlijken tegenstander *van de geheele goede zaak aanziet.*

Eene dergelijke gevolgtrekking — wij hopen dat zij gemaakt wordt door enkelen en niet door velen — is zeker niet billijk, en zoo wij geen gevolg kunnen geven aan het door den heer Pot tot ons gerigt verzoek, om al hetgeen door hem over die zaak in genoemde zitting is gesproken zoo getrouw als hij zich dat nog herinnert weder te geven, dan is dit toe te schrij*ven aan de onmogelijkheid om aan het verhandelde in den* vlissingschen gemeenteraad en hetgeen daarmede in betrekking staat, nog meerdere uitbreiding te geven dan wij reeds gewoon zijn te doen.

Over ons bezwaar zouden wij echter moeten heenstappen indien het door ons vermelde in billijkheid eene andere bedoeling aan den heer Pot had kunnen doen toeschrijven dan hij werkelijk koesterde. Er blijkt echter duidelijk uit dat hij tegen eene afdamming was *maar vóór* eene overbrugging en dus geenszins tegen de geheele spoorwegzaak. Hiermede komt zijn nadere mededeeling overeen, die ons doet zien dat *alleen vrees voor eene mogelijke benadeeling van de reede van* Vlissingen — waarbij hij zich nog altijd op het antwoord, in der tijd door den hoofdingenieur Schraver aan Napoleon I gegeven, beroept — tot zijn voorstel had aanleiding *gegeven.*

Hoe weinig sympathie wij ook gevoelen voor de oprigting van bijzondere scholen in den geest als die welke ll. maandag te Vlissingen is geopend, willen wij toch aan onze lezers het volgende verslag mededeelen, opgemaakt door onzen korrespondent, *die daarbij de strengste onzijdigheid heeft gemeend* te moeten in acht nemen. Wij kunnen ons daarbij ontslagen rekenen van de taak om dat gebrek aan sympathie hier te motiveren, daar het onzen lezers genoegzaam bekend is dat, *volgens onze overtuiging, van het godsdienstig onderwijs op* de lagere school gegeven, in den regel slechts schadelijke vruchten te verwachten zijn.

* „Gisteren namiddag 2 ure — aldus schrijft hij onder dagteekening van 5 dezer — is de alhier opgerigte bijzondere school voor christelijk schoolonderwijs op plegtige wijze ingewijd.

„Een *groot aantal genoodigden* waaronder het dagelijksch bestuur dezer gemeente, de schoolkommissie en anderen die tot het kerkelijk bestuur of inrigtingen met het bijzonder onderwijs in betrekking staan, woonden de inwijing bij.

„*De predikant van Toorenenbergen voorzitter der* plaatselijke vereeniging tot bevordering van christelijk onderwijs alhier, opende de plegtigheid met gebed en door het laten zingen van Psalm 118 vers *7a* en *12b*. Daarna las hij den 103 Psalm „als *zoo eigenaardig geschikt om de gevoelens van* blijdschap uit te drukken welke het bestuur der vereeniging op dezen feestdag gevoelde en waarvan het: „Loof den Heer mijne ziel" de grondtoon genoemd mogt worden." De gelegenheid was niet geschikt om van de krachtige redevoering der sprekers eenige aanteekeningen te maken, en ik moet mij dus alleen op den bijstand van mijn feilbaar geheugen verlaten *wanneer ik u een enkelen trek van het gesprokene mededeel.* De heer van Toorenenbergen dan schetste de dankbaarheid van het bestuur, en de blijdschap die in hun hart was, omdat zij thans de eerste vruchten mogten zien, van eenen arbeid *onder allerlei bezwaren en moeijelijkheden begonnen, doch* nu door Gods zegen en ongedachte ondersteuning, zoover gevorderd dat de openstelling van deze school zou plaats hebben.

„Hij bepaalde *de vergadering bij de behoefte* aan en de roeping van het bijzonder christelijk onderwijs. Hij wees er verder op dat het openbaar onderwijs volgens den eisch der wet gegeven door zoo vele ouders onvoldoende wordt geacht *voor de opvoeding hunner kinderen, omdat daar* geweerd wordt, juist datgene waarin zij het hoogste belang stellen: de kennis van den persoonlijken Jezus als Zaligmaker, als den grondslag van alle wijsheid; dat het bijzonder onderwijs niet verborgen of bedekt, maar zijn moet, als eene stad liggende op een grooten berg, die van alle zijden kan gezien en bezien worden, bijzonder goed en volkomen beantwoor*dende aan den eisch bij art. 1 der wet voor het lager onderwijs* gesteld. Ten slotte beval de spreker deze inrigting aan, in de bescherming en de welwillendheid van het bestuur der gemeente en der schoolkommissie.

„Na *tot verpoozing gezongen te hebben het 5e vers van* Gezang 63, nam de predikant de Vijver het woord als voorzitter der hulpvereeniging van bijzonder nationaal christelijk onderwijs gevestigd te Amsterdam. In hartelijke bewoordingen werd door hem namens de vereeniging de oprigting dezer bijzondere school toegejuicht, de voortdurende ondersteuning en belangstelling der hoofdvereeniging ondersteld en toegezegd en eindelijk de plaatselijke vereeniging geluk gewenscht met het welslagen van haren aangevangen arbeid, en haar den zegen Gods op hare verdere werkzaamheden toegebeden.

„*Nadat ook de beroepen hoofdonderwijzer nog* eenige woorden gesproken had om zich althans eenigermate bij het publiek in te leiden en van zijne bedoelingen te doen blijken, werd de inwijing door den predikant Merens met dankzeg*ging* besloten, *waarna door de vergadering* staande *nog* gezongen werd het 96e der evangelische gezangen."

---

* Naar wij vernemen hebben de heeren J. Bots, A. Ruijsch, H. F. Valentini en dr. J. C. de Vijver, te Vlissingen, bedankt voor de eer der benoeming tot lid der plaatselijke kommissie tot oprigting van een nationaal gedenkteeken voor 1813.

---

* *Gisteren is van wege de gemeente Vlissingen* openbaar verhuurd geworden, de helft der voormalige scheepstimmerwerf in de Noordstraat aldaar. Het pand is gehuurd door den heer J. B. de Groof voor f 99 's jaars. De pacht in vorige jaren *voor de geheele werf betaald bedroeg f 30 's jaars. terwijl zij* nu met de kaai gelijk is gemaakt en een afgesloten terrein vormt, geschikt tot nederlegging van goederen. Daaruit blijkt dus dat men van eene verlevendiging van den scheepsbouw vooreerst geene groote verwachting heeft.

Zijne excellentie de graaf van Bijlandt, nieuw benoemd gezant van Nederland *bij de ottomanische porte, is maandag* morgen van 's Hage naar Konstantinopel vertrokken.

De Staatscourant van gisteren deelt weder mede een aantal benoemingen van plaatselijke kommissiën voor de oprigting van een nationaal gedenkteeken voor november 1813 enz.

Maandag morgen hebben Z. M. de koning en Z. K. H. de prins van Oranje de metaalwaren-fabriek van den heer Scholte in de Plantage te Amsterdam bezocht. Het gebouw was van buiten als binnen smaakvol gedekoreerd. De bezoekers bezig*tigden verschillende voorwerpen met belangstelling. De heer* Scholte bood den koning eene pendule aan, in de fabriek vervaardigd en bestaande uit een zwart marmeren voet waarop een groep beelden. De voornaamste figuur dezer groep is de koning; voor Z. M. knielt de *nederlandsche maagd, die hem* de wet tot verbetering der waterwegen van Amsterdam en Rotterdam naar zee aanbiedt; aan de beide zijden bevinden zich de *beelden van koophandel en nijverheid*; aan de voorzijde is het nederlandsch wapen en langs de wijzerplaat een afbeelding der faam aangebragt. Nadat Z. M. dit geschenk had aanvaard, bezigtigde hij de vervaardiging van ijs, op eene nieuwe manier *in zeven minuten tijds* gereed, en daarna de verschillende deelen der fabriek. In de metaalgieterij goot Z. M. zelf een beeldje. Na van 10 tot 1 ure des voormiddags in de inrigting te hebben doorgebragt en de ambachtsschool der maatschappij van den werkenden stand bezocht te hebben, *reden de koning* en de prins van Oranje naar het Apollo-lokaal, waar een onderhoud met dr. Sarphati plaats had, en van daar naar het paleis van volksvlijt en het museum Fodor. Des namiddags bezigtigden de koninklijke bezoekers de tentoonstelling van teekeningen der maatschappij Arti et amicitiae.

HH. MM. de koning en de koningin en Z. K. H. de prins van Oranje, benevens gevolg, zijn gisteren tegen den middag uit Amsterdam in de residentie terug gekeerd.

Benoemingen en besluiten.

LEGER. Benoemd bij het 5e regement infanterie tot kapitein 3e klasse, naar ouderdom van rang, de 1e luitenant C. M. W. Kamps, van het regement grenadiers en jagers.

Overgeplaatst *in rang* bij het regement grenadiers en jagers de kapitein van het 5e regement infanterie S. L. J. Queysen,

SCHUTTERIJEN. Op verzoek eervol ontslag verleend, wegens verandering van woonplaats, aan de 2e luitenants bij de dienstdoende schutterij, jhr. mr. A. R. P. van Kinschot, te Middelburg, en F. H. de Gelder, te Vlissingen; en in hunne plaats als zoodanig benoemd: te Middelburg, de heer F. D. Sprenger, thans schutter, en te Vlissingen, de heer J. W. Calten.

HOOGESCHOLEN. Verleend de titel van hoogleeraar en van conservator der anatomische verzameling bij de hoogeschool te Leiden aan den eersten prosector dr. J. A. Boogaard aldaar.

Kerk- en schoolnieuws.

Jl. zondag avond heeft de heer N. H. de Graaf, vroeger predikant bij de nederduitsche gemeente te Apeldoorn, te Rotterdam zijne intrede gedaan met eene leerrede naar aanleiding van 2 Tim. II: 21.

— De heer J. Craandijk, predikant bij de doopsgezinde gemeente te Rotterdam, heeft een beroep naar die gemeente te Haarlem ontvangen.

— Omtrent het beroepen van een tweeden predikant bij de waalsche gemeente te Leiden, verneemt men, dat het traktement uit 's lands kas, aan de plaats van een tweeden predikant verbonden, reeds voorleden jaar door de hooge regering is geweigerd geworden, op grond dat de waalsche gemeente aldaar geen 800 zielen telde, een getal vereischt om aanspraak te kunnen maken op een uit 's lands kas bezoldigden tweeden predikant; maar de kerkeraad heeft getracht om uit eigen middelen te voorzien in het traktement van een tweeden leeraar. In zijne pogingen is de kerkeraad gelukkig geslaagd, zoo dat in deze week tot het opmaken van een drietal zal worden overgegaan.

De handopening is niet door de hooge regering, maar door de waalsche kommissie, handelende als klassikaal bestuur, verleend; aan de hooge regering is alleen mededeeling van het voornemen van den kerkeraad gedaan, om eenen tweeden predikant door de gemeente zelve te bezoldigen, te beroepen.

Op het daartoe aan de regering gerigte verzoek, om voor den tweeden predikant in het genot te worden gesteld van de voordeelen, bedoeld in art. 40 van het reglement op de vakaturen, namelijk kinderschool-, akademie- en pensioengelden, is gunstig beschikt geworden. *(Leidsch dagblad.)*

Marine en leger.

De état-major van Zr. Ms. schroefstoomschip 4e kl. Delfzijl, jl. vrijdag van Hellevoetsluis vertrokken, bestaat uit: de luitenants ter zee 2e klasse H. W. Walther, W. van Oorschot en A. de Bruijne; den officier van gezondheid 2e klasse M. S. T. Holtzappfel en den officier van administratie 3e klasse J. G. Bebelaar.

— Bij een dezer dagen door den koning genomen besluit is bepaald, dat er, tot het houden van praktische oefeningen, dit jaar, gedurende de maanden julij, augustus en september zal worden gekampeerd door eenige kompanjiën van de regementen vesting-artillerie in de vlakte van Waalsdorp, en door een gedeelte van het bataljon mineurs en sapeurs, benevens de daarbij gedetacheerde officieren, onder-officieren en verdere manschappen van het wapen der infanterie, op de legerplaats bij Zeist.

Gemengde berigten.

Maandag avond had alhier een voorval plaats, hetwelk op zich zelf min belangrijk, wegens zijne gevolgen de aandacht der ingezetenen verdient. De sleper H. J. Euijer had, na eenigen tijd op de kade werkzaam te zijn geweest, zijn paard aan de zorg van een knaap toevertrouwd om nog even een hem opgedragen last in de nabijheid te gaan volbrengen. Onbedrevenheid van den jongen die het dier niet meester kon blijven, was oorzaak dat het achteruitloopende in de kade geraakte, waarin bij afgeloopen tij nagenoeg geen water stond. Eenige hulpvaardige personen konden in een paar booten van nabijgelegene vaartuigen slechts met moeite naderen en stelden te vergeefs hunne pogingen in het werk om het dier nog levend op den kant terug te brengen. Eerst bij het opkomen van het tij werd het dood uit het water gehaald.

Het verlies van dit paard ontrooft den eigenaar het middel van bestaan.

— Dezer dagen is te Parijs eene verzameling postzegels voor 1650 franks, met inbegrip der kosten, in eene openbare veiling verkocht. Het album bevatte een kompleet stel postzegels van 95 staten, zoo binnen als buiten Europa gelegen.

— Den 15 augustus zal het nieuwe standbeeld van keizer Napoleon I op de Vendôme-kolom te Parijs worden onthuld. Het thans daarop staande beeld zal naar Toulon worden overgebragt.

— In het museum van natuurlijke historie te Hamburg zijn dezer dagen volkomen gelijkende afgietsels uit gips tentoongesteld der eijeren van den vogel Aepyornis Maximus, de grootste der bekende eijeren in de geheele wereld, vervaardigd naar de originele, welke zich in het parijssche museum bevinden. Een koopman ontdekte deze soort van eijeren het eerst in 1850 op Madagascar, en wel in handen van inwoners, die ze in de aarde gevonden hadden. Van den vogel zelf zijn slechts de beenderen bekend; een levend exemplaar heeft nog niemand gezien. De twee in de ornithologische zaal tentoongestelde eijeren zijn onderscheiden van grootte en vorm; het eene is een voet en acht strepen, het andere een voet en vijf streep lang. De grootste omvang van het eerste bedraagt twee voet tien duim en negen strepen. De ruimte van binnen is zoo aanmerkelijk dat het den inhoud van 6 struisvogeleijeren, 148 hoender-eijeren, of 50,000 kolibri-eijeren kan bevatten.

— Sedert korten tijd is in eenige koffijhuizen te Weenen eene machine in gebruik om bij het kaartspelen de kaarten te schudden, hetgeen zeer doeltreffend geschiedt.

— Een zijdehandelaar te Weenen kreeg in de vorige week even den post een brief, met een groot zwart lak verzegeld. Bij de opening las hij daarin tot zijne verbazing zijn doodvonnis, dat de voorloopige regering te Warschau over hem had uitgesproken [illegible] wegens zijne bekende anti-poolsche gezindheid. Na drie [illegible] vier en twintig uren zou het vonnis met den dolk worden [illegible]. In allerijl liep de zeer verschrikte man naar een po[illegible] en toonde daar den vreeselijken brief. Tot zijne [illegible] en ter voorkoming [illegible] mogelijke kwade gevolgen [illegible] hem daar den raad om op den bepaalden dag zijne woning niet te verlaten. Meer dood dan levend wachtte de o[illegible] dien dag af. In den vroegen morgen ontving hij [illegible] brief met een zwart lak, dien hij in doodsangst opende [illegible] waarvan de lezing hem op eenmaal in het leven terugriep; hij bevatte de mededeeling dat de voorloopige regering hem gratie had geschonken uithoofde van den door hem uitgestanen angst. De poets was hem natuurlijk door een grappenmaker gespeeld.

— De hertog van Chartres, tweede zoon des hertogs van Orleans, is zondag met zijn gevolg te Brussel aangekomen. De graaf van Vlaanderen ontving hem aan het station du Nord, terwijl er des avonds diner ten hove was. De hertog heeft te Laeken een bezoek aan den koning afgelegd en is den volgenden dag weder naar Duitschland vertrokken.

— Ook te Hoorn is men bijna algemeen in verzet tegen den hoogen prijs welke voor de gas moet worden betaald, op grond van de goedkoopte der petroleum. Men verlangt dat de gasfabriekanten, die hunne prijzen reeds van f 5,60 tot f 5 de 1000 kub. voet verlaagd hebben, tot f 4 zullen verminderen.

— Volgens de Nieuwe bijdragen van april bedraagt het aantal vakante hulponderwijzersplaatsen in Zeeland 8. In Friesland en Groningen zijn geene vakatures.

— Op de nota van onkosten, die door Engeland van China worden teruggevorderd, komt voor een post voor de arrestatie van den ex-kommissaris Yeh, ten bedrage van 1,153 p. st.

— Te Breda en in de omstreken heeft het zaturdag nacht zeer streng gevroren; de vroege aardappelen die reeds boven den grond stonden, zijn totaal afgevroren. Ook de vruchtboomen hebben veel geleden.

— Blijkens een officieel rapport zijn er op den dag van de komst der prinses van Wallis en de illuminatie te Londen 23 ongelukken gebeurd; 9 personen zijn daarvan overleden. Toen de hertog van Wellington werd begraven kwamen er slechts 2 personen om.

— Jl. vrijdag is te Arnhem de kweekschool voor onderwijzeressen, in tegenwoordigheid van 34 kweekelingen, plegtig geopend.

— Onderscheidene dagbladen behelzen het berigt, dat de heer J. C. van Maanen, na een verblijf gedurende eene reeks van zeventien jaren als kapelmeester bij het engelsche leger, achtereenvolgens in Canada (Amerika), Cephalonia (Ionische eilanden) en Meerut (binnenlanden van Bengalen, koningrijk Oude), eerlang hier te lande zal terugkeeren. Verschillende tijdschriften en dagbladen, b. v. Revue canadienne, Minerva, Montreal-gazette, Naval and military gazette enz., gewagen van hem als van een groot violist. De heer van Maanen is een leerling van Vieuxtemps.

— Bloemkweekers onder Roelofarendsveen getuigen, dat de verkoop van bloemen dit jaar zeer gering is, vermits zij met weinig minder dan de vracht wearmede zij uitgaan, huiswaarts keeren. Voorname kweekers getuigen het zelfde, ook wat den bloemenhandel aangaat, en schrijven deze kalmte aan den afgeloopen winter toe, waardoor er bijna niets is verloren gegaan.

Meteorologische waarnemingen,

gedaan op 's rijks werf te Vlissingen, des middags 12 ure.
April — mei 1863.

Datum.	Wind. Rigting.	Wind. Kracht.	Barometer bij 0o.	Thermometer C.	betrekkelijke vochtigheid.	Spanning van den damp.	Regen in 24 u.	Aanmerkingen.
26	W.t.N.	9	768.9	11.8	0.74	7.95	0.0	helder heijig bew.
27	W.t.Z.	8	764.7	12.8	0.81	9.53	0.0	held. heij bew. reg.
28	West.	16	757.5	10.6	0.69	6.96	0.2	bew. buijig en reg.
29	W.Nw.	11	755.8	8.2	0.79	6.90	0.3	bew. buijig en reg.
30	NOost.	6	763.6	10.4	0.79	7.00	1.5	bew. helder regen.
1	NOost.	6	768 9	11.8	0.66	7.10	0.2	ligt bewolkt.
2	No.t.O	13	764.8	12.2	0.62	6.82	0.0	bewolkt, heijig.
	N. 75 W.	8.55	762,8	11,9	0,79	7,04	1,13	De grootste windkracht is geweest op den 22 april 1863, des morgens 9 uur, W. ZW. gemiddelde kracht, 30 p. op de vierk. el en zw. druk 51 p. op de vierk. el.

De onderste regel bevat de opgaaf der gemiddelde meteorologische waarnemingen gedurende de maand april, op den middag ten 12 ure.

Thermometerstand.

4 mei: 's av. 11 u. 52 gr.
5 „ 's morg. 7 u. 54 „ 's midd. 1 u. 63 „ 's av. 11 u. 50 gr.
6 „ 's morg. 7 u. 52 „ 's midd. 1 u. 62 gr.

Staten generaal.

TWEEDE KAMER.

Wetsontwerpen.

Nadere bepalingen betreffende den akcijns op de suiker.

Dit wetsontwerp strekt om het koninklijk besluit van 31 augustus 1858, tot verzekering der heffing van den akcijns op de beetwortelsuiker, hetwelk niet langer dan vijf jaren kan werken, nog voor drie jaren te verlengen, ten einde die zaak later wettelijk te regelen, wanneer men daartoe genoegzame gegevens zal bezitten. Voor het oogenblik bestaan er hier te lande vier beetwortelsuikerfabrieken, als te Zevenbergen, Dubbeldam, Rijswijk en Oudenbosch.

Memoriën van beantwoording.

Nadere regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1860.

Het wetsontwerp betrekkelijk de indische komptabiliteit is bij den raad van state onderzocht en zal eerlang worden ingediend.

De minister van koloniën is van oordeel, dat de verkregen uitkomsten pleiten ten voordeele van het stelsel eener voortgaande vermindering en eindelijk geheele intrekking der assurantiën op gouvernements produkten.

In het vorige jaar is bepaald dat de regeling der konsignatiën voor het tegenwoordige geene verandering zou ondergaan. De minister erkent echter, dat aan de tegenwoordige inrigting dier veilingen, in verband vooral met de kombinatiën der makelaars, groote gebreken kleven, en heeft daarom de kamers van koophandel te Amsterdam en te Rotterdam op nieuw uitgenoodigd haar oordeel over dit onderwerp aan de regering mede te deelen. Eer die adviezen ingekomen zijn kan geene beslissing worden genomen.

Provinciale staten van Zeeland.

Buitengewone zitting van 5 mei.

Tegenwoordig de kommissaris des konings, voorzitter, 29 leden en de griffier.

Afwezig de heeren Hoogenboom, Blaaubeen, de Smidt, Schout Velthuis, Onghena, Hombach, J. L. de Jonge, Buteux, en Benteijn met en de heeren Callenfels, Vis, Hoelands Janssen en Uyttenhooven, zonder kennisgeving.

De voorzitter opent de vergadering in naam des konings.

De griffier doet voorlezing van Zr. Ms. besluit van den 14 maart 1863, no. 67, houdende magtiging om de staten van dit gewest buitengewoon bijeen te roepen tegen den 5 mei, ten einde daarin over te gaan tot de behandeling van een door de gedeputeerde staten opgemaakt ontwerp van wijzigingen van het reglement van administratie der polders in Zeeland.

Deze mededeeling is voor kennisgeving aangenomen even als die des voorzitters van de ingekomen schriftelijke berigten van verhindering der negen eerstgenoemde afwezige leden.

Wordt overgegaan tot de splitsing der vergadering in afdeelingen. Bij de trekking zijn aangewezen te behooren tot de

eerste afdeeling: de heeren Hammacher, van Eck, de Lange, van den Busch, Pierssens, Moolenburgh, de Visser en Kakebeeke, en als leden van gedeputeerde staten de heeren Sprenger en van Citters;

tweede afdeeling: de heeren Sergeant, Lambrechtsen, Mazure, van der Vliet, Risseeuw, Verhagen, Vader en de Jonge van Ellemeet, benevens de heeren van der Bilt en Becius als leden van gedeputeerde staten;

derde afdeeling: de heeren de Casembroot, Cau, H. J. van Deinse, F. van Deinse, van der Have, Dronkers, Bijbau en Snijder, alsmede de heer Fokker als lid van gedeputeerde staten.

De voorzitter stelt voor het ontwerp van wijzigingen van het reglement van administratie der polders in Zeeland ter behandeling naar de afdeelingen te verzenden, alsmede aan iedere afdeeling een der drie afschriften van een overzigt, getrokken uit de berigten van de polderbesturen omtrent de verschillende artikelen van dat ontwerp.

De heer de Jonge van Ellemeet vraagt, onder opmerking dat de staten van Zeeland op dit oogenblik in een exceptioneelen toestand verkeeren, verlof om het standpunt aan te wijzen, waarop zij thans geplaatst zijn. In den regel worden de voorstellen van gedeputeerde staten naar de afdeelingen gezonden en daar onderzocht. Vindt een voorstel bijval in de afdeelingen, dan wordt het gewoonlijk aangenomen, aan de regering opgezonden en aan de goedkeuring des konings onderworpen. De laatste zinsnede van den brief van den minister van binnenlandsche zaken aan gedeputeerde staten, gedagteekend 25 februarij jl., verdient echter de aandacht. Zij luidt: „Deze opmerkingen toonen dat ik de door mij gewenschte regeling niet in het ontwerp terug vindt; zij schijnen mij ook van dien aard dat ik de bekrachtiging der bepalingen van het ontwerp niet wel zou kunnen bevorderen." Op grond van dezen volzin acht spreker het overbodig om over het koncept te beraadslagen, want al droeg het de goedkeuring der vergadering weg, dan zou de minister zich daarmede toch niet vereenigen. Diskussie kan tot niets leiden, daar ieder op de hoogte is van hetgeen vroeger gesproken is en kennis heeft genomen van de verschillende verbalen, brochures, notas enz. Spreker weet niet wat men in de afdeelingen doen moet. Daarom stelt hij voor dat, zoo het ontwerp naar de afdeelingen gezonden wordt, de vorrzitters een paar uren vroeger dan de leden zullen bijeen komen, ten einde in staat te zijn volledige inlichtingen aan de leden omtrent de wijze van behandeling te verstrekken.

De voorzitter verklaart zich bereid de voorzitters der afdeelingen, overeenkomstig het verlangen van den heer de Jonge van Ellemeet, daartoe uit te noodigen. Overigens beschouwt hij het in den geest van het reglement van orde, dat het ontwerp naar de afdeelingen worde gezonden.

De heer Verhagen meent dat, zoo ver hij den heer de Jonge van Ellemeet bij het aanvoeren zijner argumenten heeft kunnen volgen, in het voorstel van dat lid eene strekking ligt welke de zelfstandigheid der afdeelingen zou kunnen schokken. Hoewel bereid zich volkomen te onderwerpen aan de leiding van den voorzitter der afdeeling, mag deze toch geen invloed uitoefenen op de leden en hunne zelfstandigheid van handelen.

De voorzitter gelooft dat het voorstel die strekking niet bevat en stelt thans op nieuw voor het ontwerp naar de afdeelingen te verzenden. — De heer Vader erlangt nog het woord tot het uiten zijns verlangen dat de gedeputeerde staten aan de afdeelingen een opgaaf zullen doen van de kosten, welke in de laatste 10 jaren in ieder polder-arrondissement zijn verstrekt ten behoeve der kalamiteuse polders, daar het blijkt dat het thans ernstig is om de komptabiliteit voortaan arrondissementsgewijze te doen plaats hebben.

De voorzitter acht het onnoodig de verzekering te geven dat gedeputeerde staten bereid zijn tot het verstrekken der verlangde inlichtingen, voor zoo ver die niet reeds in de jaarlijksche verslagen te vinden zijn.

Daarna is besloten om het ontwerp naar de afdeelingen te verzenden en de zitting tot nadere bijeenroeping gesloten.

BUITENLAND.

Algemeen overzigt.

De fransche Moniteur bevat de antwoorden van Rusland aan de hoven van Engeland en Frankrijk. Het officieel orgaan bepaalt zich niet alleen tot de mededeeling van den tekst, maar voegt er nog bij dat deze dokumenten den weg openen tot toenadering en de grondslagen bevatten van onderhandelingen, welke tot eene overeenkomst moeten leiden tusschen de verschillende hoven, die thans de middelen beramen om de billijke belangen van Polen te waarborgen.

De strenge maatregelen der fransche regering tegen de dagbladpers verdubbelen naar mate het tijdstip nadert waarop de verkiezingen zullen plaats hebben. Bijna geen week is er in den laatsten tijd zonder „avertissement" of „communiqué" voorbij gegaan, en nog onlangs werd het Journal des débats door de ijzeren hand der regering getroffen, welke sedert kort ook zelfs den fluweelen handschoen niet meer noodzakelijk heeft geacht. Thans is het Journal de Rennes voor twee maanden opgeheven wegens de opname van een artikel, hetwelk „lasterlijke aantijgingen voor de keizerlijke regering en aanvallen tegen de waarde welke aan den keizerseed moet gehecht worden" bevatte. Wij hebben — zegt de heer Nefftzer — het geinkrimineerd artikel niet gelezen maar het zij ons veroorloofd in het algemeen aan te merken dat wij deze strenge handelwijze met het oog op de aanstaande *verkiezingen* in dubbele mate betreuren. Het wordt thans algemeen aangenomen dat deze zullen plaats hebben in het laatst van mei of in het begin van junij, zoo dat aan het Journal de Rennes juist gedurende dit tijdvak het stilzwijgen is opgelegd. Dit is niet alleen voor de vrijheid van diskussie betreurenswaardig, maar ook voor de regering zelve, welke naar onze meening met de grootste zorgvuldigheid, zelfs den schijn behoorde te vermijden van te willen *zegevieren door intimidatie.*

Men heeft dezer dagen verzekerd en ontkend dat de prins en prinses van Wallis een bezoek te Fontainebleau zouden komen afleggen. De fransche Moniteur bevat thans de verklaring dat het berigt, volgens hetwelk de prins van Wallis aldaar verwacht werd, onjuist is. *De groote toebereidselen,* welke echter tot de ontvangst der vorstelijke personen te Fontainebleau werden gemaakt, doen het waarschijnlijk voorkomen dat het bestaan hebbende plan opgegeven is.

Het verblijf van russische troepen op pruissisch grondgebied en de inkwartiering van russische soldaten bij de inwoners van Inowrazlaw heeft in het huis van afgevaardigden te Berlijn eene motie van den heer Carlowitz ten gevolge gehad. De minister van Eulenburg *heeft daarop geantwoord dat de* keizerlijke troepen wel is waar de grenzen waren overgetrokken, doch dat men deze niet had ontwapend daar dit bij geene enkele wet wordt voorgeschreven. Wat de inkwartiering betreft, zeide de minister, het schijnt dat deze ten gevolge van bijzondere overeenkomsten *heeft plaats gehad,* terwijl de bewoners zich daartegen ook niet verzet hebben. De bewering dat bij kabinets order aan de pruissische burgers de inkwartiering van russische soldaten zou zijn opgelegd was overigens, volgens den heer von Eulenburg, onjuist.

Volgens eene mededeeling uit Weenen heeft de oostenrijksche regering den vroegeren poolschen diktator Langiewicz uit de citadel van Krakau naar Josephstadt doen vervoeren omdat hij *eene poging tot ontvlugting* had aangewend. Aan zijn bewaker had hij namelijk drie honderd florijnen aangeboden om hem te laten ontvlugten, met bedreiging tevens om hem te zullen nederschieten als hij den toeleg verraadde. De bewaker gaf hiervan aan de autoriteiten kennis, die bij ingesteld onderzoek alles tot de ontvlugting gereed vonden. Langiewicz moest door middel van een touwladder uit het venster den grond bereiken en in het nabij gelegen dorp Ratschau een rijtuig gereed vinden om zijne vlugt voort te zetten.

Deelden wij dezer dagen het gerucht mede dat de mexikaansche vesting Puebla steeds hevigen tegenstand bleef bieden en twee malen eene bestorming der franschen had afgeslagen, thans is, naar men zegt, te Cadix in Spanje het berigt *uit Vera-Cruz* ontvangen dat de generaal Comonfort, die tot ontzet van Puebla was komen opdagen, teruggeslagen is en de kommandant der vesting Ortega, die met 15.000 man getracht had zich door het fransche leger in de rigting van Mexiko heen te slaan, gedwongen werd binnen de muren terug te trekken. De kommandant had *daarop* eene kapitulatie voorgesteld aan den generaal Forey, die evenwel eene overgave op genade of ongenade geëischt had.

Engeland.

De eigenaars van het door gekonfedereerde kruissers prijs gemaakte schip Peterhoff hebben de volgende kennisgeving van het Foreign-Office ontvangen:

„1 mei.

„Mijne heeren, — ik heb van graaf Russell den last ontvangen *om u te berigten dat de heer Seward,* bij *missive* van 15 april, aan lord Lyons heeft kennis gegeven dat de regering der Vereenigde Staten bepaald heeft dat het uitvoerend bewind thans op geenerlei wijze tusschen beide behoorde te komen ten opzigte eener teruggave van de Peterhoff, maar dat de attorney der Vereenigde Staten te New-York bevel heeft ontvangen om met den grootsten spoed de zaak af te doen.

„E. Hammond."

— De koninklijke akademie van schoone kunsten te Londen, heeft zaturdag haar jaarlijksch diner gegeven in haar lokaal in Trafalgar-square, onder voorzitterschap van sir Eartlake.

Behalve door 170 genoodigden werd het feest bijgewoond door den prins van Wallis, prins Lodewijk *van Hessen* en den hertog van Cambridge. In de toasten werden de politieke aangelegenheden onaangeroerd gelaten, terwijl overigens de prins van Wallis de op hem door den president uitgebragte toast aldus beantwoordde:

„*Met een levendig gevoel van genoegen, trotsch en leedwezen* wensch ik u zoowel uit mijn naam als uit dien van het koninklijk stamhuis dank te zeggen voor de welwillende woorden, door sir Eastlake jegens mij geuit en voor de hartelijke wijze, waarmede deze geëerde vergadering dien toast *heeft aangehoord.* (Toejuichingen).

„Ik kan echter op dit oogenblik mijne gedachten niet afhouden van de herinnering aan mijn waarden en betreurden vader. Het schitterend voorbeeld door hem aan mij gegeven moet mij aanmoedigen in mijne pogingen om zijne voetstappen te drukken *(levendige toejuichingen)* en, wat ook in mij te misprijzen moge zijn, ik ben ten minste verzekerd evenzeer belang te stellen in de instellingen, welke ten doel hebben om kunsten en wetenschappen aan te moedigen, als dit met hem het geval was (toejuichingen,) en meer bepaald nog in den voorspoed der koninklijke akademie *(levendige toejuichingen).*

„Ik verzeker deze vergadering van mijnen dank voor den toast, welke op de prinses van Wallis is uitgebragt en ik waardeer zeer de gevoelens ten haren opzigte uitgesproken. (Daverende toejuichingen.) Ik weet overigens dat ik slechts hare gevoelens uit door de verklaring dat haren dank daarbij de mijne evenaart.

„Ik voeg er bij dat geen van ons beiden ooit vergeten zal op welke wijze onze echtverbindtenis door de natie is gevierd, (toejuichingen) en ik zou meer dan ondankbaar zijn als ik niet de herinnering behield aan de welwillende ontvangst, welke mij hier bij uwe jaarlijksche vereeniging te beurt is *gevallen. (Herhaalde daverende toejuichingen.")*

Rusland.

Wij hebben vroeger wel eens gesproken van de verschillende staatspartijen, welke onder de russische natie zelve voor de regering het voorwerp waren van voortdurend mistrouwen. Omtrent de bestaande voornemens der russische handelingspartij en de poolsche, treffen wij thans in een der oostenrijksche dagbladen eenige mededeelingen aan, waaraan wij het volgende ontleenen:

Men herinnert zich dat reeds korten tijd na de veldtogten van Napoleon in Rusland geheime revolutie-komités bestonden, welke zelfs onder hoog geplaatste personen medeleden telden, gelijk onder meerderen met prins Troubetzkoï het geval was. In het tijdsverloop van 1820 tot 1830 waren deze *vereenigingen zelfs reeds vrij talrijk* en goed georganiseerd.

Hun voornemen was om door eene revolutie te bewerken dat Rusland een soort van statenverbond werd in den vorm der amerikaansche unie, voornamelijk zamengesteld uit slavonische republieken en met toetreding van andere gewesten, gelijk de Donau-vorstendommen. In 1825 werden er te Kieuw door gedelegeerden der russische en poolsche vereenigingen twee konferentiën gehouden, welke echter tot geen resultaat leidden, *daar de russen den republikeinschen regeringsvorm* en de polen den monarchaal-konstitutionelen voorstonden. Op dit oogenblik staan Hertzen en Bakunin aan het hoofd der russische revolutionaire partij.

De geheime vereeniging welke zij besturen heeft tot leus aangenomen: *„landbezit en vrijheid," en haar programma is:* volkomene vrijverklaring der boeren en toekenning van landbezit aan deze. Zij tracht overigens de bestaande russische regering omver te werpen en eene konfederatie der onde provinciën van het keizerrijk tot stand te brengen. Zij willen alle verlangens der polen voldoen opdat deze zich met haar mogen vereenigen. Eenigen tijd geleden werd er tusschen de hoofden der beide partijen eene korrespondentie geopend waarbij het centraal poolsch bestuur het initiatief nam. Dit verklaarde zich ten gunste van de vrijverklaring der lijfeigenen, en van het beginsel der vrije beschikking van iedere nationaliteit over haar lot, in Polen optredende door de vereeniging der polen, lithauers en ruthenïers, zonder oppermagt van een dezer volken; *deze eerste brief zweeg echter over den* regeringsvorm, en maakte den gunstigsten indruk op de hoofden der russische partij. Zij beantwoordden op 10 oktober den brief door eene verklaring van levendige sympathie en uitten de hoop op eene verbroedering der revolutionaire *komités in Rusland en Polen. Ter zelfder tijd deed de redaktie van de Kolokol een beroep op de russische officieren in het* poolsch koningrijk, om hen krachtige pogingen in het werk te doen stellen ter voorkoming eener ontijdige uitbarsting des opstands maar om met de polen te strijden als het juiste uur daartoe zou geslagen zijn. De lente van 1863 was tot het tijdstip der uitbarsting van den opstand gekozen; de russische regering had echter waarschijnlijk daarvan kennis gekregen en beval nu de geweldddadige *rekrutering om den opstand* te doen verstikken en hem te doen mislukken door eene ontijdige uitbarsting uit te lokken. Het wantrouwen van het goevernement jegens de officieren en het gebrek aan krijgstucht der soldaten, hetwelk daarvan het gevolg was, deden *wreedheden bedrijven welke den opstand algemeen* maakten. Het godsdienstig element deed nu insgelijke zijn invloed gelden, terwijl vele russische officieren tot de opstandelingen overliepen, ten gevolge waarvan deze, vooral ook daar zij de sympathie van de fransche militairen ondervonden, talentvolle bevelhebbers erlangden. Het schijnt dat ook in Rusland zelf eene expeditie georganiseerd wordt tot hulp der polen. Men berekent het aantal der manschappen, welke deze zullen uitmaken, op vijf of zes duizend. De talrijke moeijelijkheden waarmede dergelijke expeditie te kampen zou hebben om het tooneel des opstands te bereiken, waarborgen daaraan echter geen gunstigen uitslag.

MENGELINGEN.

Iets over de eerste dagbladen in Europa.

Wanneer men beschouwingen leest over de verschillende uitvindingen welke in den loop der tijden in Europa zijn gedaan, en over de personen waaraan daarvan de eer moet worden toegekend dan zal men er immer de clausule bij vermeld vinden: voor zoover de chinezen zulks niet reeds sedert onheugchelijke tijden hebben geweten en toegepast. Terwijl dit met zoo vele uitvindingen het geval schijnt te zijn, mag men zich volgens Voltaire in zijne Dictionnaire philosophique ook voorstellen dat de chinezen reeds sedert langen tijd aan hun ontbijt in de morgenbladen de verslagen van proefnemingen met geschut lazen, *vóór* dat eenig sterveling in Europa ooit van kruid of dagbladen had gehoord.

Veiligheidshalve hebben wij dan ook uitdrukkelijk in het opschrift dezes slechts „iets" beloofd over de eerste dagbladen „in Europa" èn om het wonderlijke chineesche volk buiten *rekening* te kunnen laten èn *omdat er zoo weinig* omtrent bekend is.

De gegevens voor eene volledige geschiedenis der dagbladen zijn zeer schaarsch en het gaat daarmede als met die van zoo vele andere uitvindingen, waarvan men de voordeelen *geniet zonder zich te bekommeren om haren oorsprong.*

Wij ontvangen in de gewesten waar de kommunikatie de trekschuiten-periode en het diligence-tijdperk heeft doorgeworsteld en derhalve geen sneeuw of vorst behoeft te vreezen, de morgen en avondbladen op zulk een geregeld uur, met tijdingen opgevuld van alle oorden der wereld; wij vinden dit zoo natuurlijk, dat wij bijna zouden beginnen te denken — als wij ons daarvoor de moeite wel willen geven — dat dit alles altijd aldus heeft plaats gehad.

Toch was er een tijd dat alles geheel anders was en het eigenlijk begrip van dagbladen of couranten is slechts een paar honderd jaren oud.

Hadden echter de vroegere beschaafde volken geen *geregelde dagbladen; zij hadden iets* hetwelk daarvan de plaats verving.

Reeds in de oudste tijden vinden wij sporen van geschriften, welke min of meer geregeld belangrijk nieuws uit andere streken bevatten. De grieken hadden hunne ephemerides, een *soort van historische annalen waaraan men echter meent,* dat elk begrip van onze dagbladen vreemd is geweest. Bij de romeinen, wier eigenbelang eene kennis van belangrijke gebeurtenissen in verre gewesten wenschelijk maakte, waren reeds vroegtijdig de annales pontificum in zwang, op welke wijze evenwel meer in het bijzonder belangrijke historische gebeurtenissen en godsdienstige aangelegenheden werden opgeteekend.

Later verschenen de acta diurna, waarin niet alleen gelijk in de annales slechts historische feiten voorkwamen en voornamelijk zaken betrekkelijk de godsdienst en hare plegtigheden werden opgeteekend, maar ook bijzonderheden van dagelijksch belang werden vermeld.

In deze geschrevene bladzijden vond men in lateren tijd zelfs bijzonderheden vermeld, welke reeds aan onze moderne dagbladen doen denken: ongelukken, misdrijven, benoemingen van magistraatspersonen, beschrijving der volksspelen en reeds toen vertoonde zich bij de romeinen de begeerte om in de acta diurna te staan vermeld. Zoo leest men bij Dio Cassius dat Livia in de acta eene lijst liet plaatsen van de senatoren en aanzienlijke personen, die haar bij zekere gelegenheid een bezoek hadden gebragt. Dat het begrip van diskussie of polemiek vreemd was aan deze acta diurna zal geen betoog behoeven; men kan hen beschouwen als iets, hetwelk ons aan eene soort van staatscourant doet denken.

De acta diurna hebben in later tijd eenige wijzigingen *ondergaan, waaromtrent wij echter hier niet in bijzonderheden* willen treden; genoeg dat wij gewezen hebben op enkele sporen van hetgeen wij onder den oorsprong nieuwsbladen verstaan hebben. Na den val van het keizerrijk ziet men echter deze sporen geheel verdwijnen, daar de „barbaren," welke het *wegstervende romeinsche rijk* eindelijk deden ineenstorten, geen begrip schijnen gehad te hebben van dergelijke verspreiding der nieuwstijdingen.

De moderne volken, waarvan het sociaal leven in den eersten tijd nog zoo weinig was ontwikkeld, hadden geene behoefte aan dagbladen, en de weinige betrekking, zamenhang en gemeenschap, welke tusschen de verschillende gewesten des rijks en in de gewesten zelve tusschen de met wallen en sloten *omgeven versterkte steden bestonden,* beperkte den gezigtskring der individuën al tot zeer kleinen omtrek. Dat het buitenlandsch nieuws behalve aan zeer groote handelaren — en dit nog slechts ten deele — toen nog minder belang inboezemde dan thans nog wel bij velen het geval is, was natuurlijk.

De godsdienstoorlogen in Nederland en Duitschland en de gemakkelijkheid der nieuwsverspreiding door de drukkunst, deden de nieuwsbladen geboren worden, wier vorm echter nog geheel verschilde van de tegenwoordige. Godsdienstoorlogen plegen de aanhangers eener zelfde partij nauwer aan elkander te verbinden en belang te doen stellen in de lotgevallen van een gedeelte der partij, waartoe men behoort, zij het ook in andere streken. *De eerste sporen van nieuwsbladen* zijn derhalve te zoeken in de zestiende eeuw, en de eerste berigten hebben vooral betrekking op ons vaderland en Duitschland.

De natiën die elkander de verschijning van het eerste dagblad betwisten zijn: Nederland, Frankrijk, Engeland en Venetië. Wij *willen hier deze prioriteits-kwestie slechts even* aanstippen en ten slotte die eerste nieuwsbladen nog kortelijk bespreken.

Volgens de venetianen duidt het woord gazetta genoegzaam aan dat zij door in den oorlog met de turken om de volksnieuwsgierigheid te bevredigen een resumé der krijgsgebeurtenissen op de markt aan het volk te doen voorlezen, waartoe ieder een muntstuk: gazetta moest betalen, in Europa *het eerste dagblad grondvestten.* In Duitschland *worden door* den heer Sichel in het tijdschrift Athenaeum francais van 2 september 1854, de eerste nieuwsbladen gezocht, daar de „notizie scritte" te Venetie nog slechts in hare eerste levensperiode waren, toen reeds te Augsburg Ordinari-Zeitungen *en Extraordinari-Zeitungen werden uitgegeven, ontstaan* uit de berigten der korrespondentiën van verschillende handelshuizen, welke van algemeen belang waren.

In Engeland vond men gedurende de laatste jaren der regering van Elisabeth eene soort van vliegende blaadjes „news" welke gebeurtenissen bevatten van het vaste land, terwijl later aan hunne verschijning eene zekere periodiciteit werd gegeven en de weekly News werden uitgegeven.

De *antwerpsche en amsterdamsche couranten*, welke eerste door Abraham Verhoeven werden bezorgd, schijnen in deze gewesten als de oudste dagbladen te moeten beschouwd worden, waarvan de overgeblevene nommers evenwel jonger zijn dan de londensche nieuwsblaadjes.

Te Parijs begon eerst in 1631 Renaudot zijne gazette uit te geven en terwijl in Engeland de regering zeer laag nederzag op deze eerste voortbrengselen der dagbladpers en in Nederland de dagbladen zeer ongaarne onaangename waarheden aan magistraatspersonen deden hooren en zich geheel afhankelijk stelden van de „koningen des lands," is de gazette reeds dadelijk belangrijk. Richelieu begreep beter hoe men de couranten tot scherp wapen kon bezigen tegen zijne vijanden. Het gelukte hem van de gazette van zijn beschermeling, den geneesheer des konings, gebruik te maken om zich te verantwoorden omtrent regeringsdaden en zijne tegenstanders voor het publiek ten toon te stellen.

In het eerste nommer der gazette van 30 mei 1631 vinden wij berigten uit de volgende plaatsen: Konstantinopel 2 april — Rome 26 april — Noord-Duitschland 30 april — Silezië 1 mei — Venetië 3 mei — Stettin en Lubeck 4 mei — Amsterdam 17 mei en Antwerpen 24 mei. Een enkel berigt zij uit dit nommer vertaald:

„Antwerpen 24 mei. — De trom weerklinkt door geheel Duitschland. Men hoopt dat de Hollanders dit jaar evenmin als het voorgaande iets zullen uitrigten, daar wij overal goed onze strijdkrachten geregeld hebben. Wij bezitten drie legerkampen: een in de omstreken van „Vezel" bestaande uit 14.000 man; een in de omstreken van Lier en Melines in Brabant van 10.000 man en het derde tusschen Ostende en „Gravelines" in Vlaanderen van 12.000 man."

Eenigen tijd later verschenen hier te lande te Rotterdam een zee- en posttijding, te 's Gravenhage eene Haagsche posttijding, te Amsterdam Tydingen uyt verscheyden Quartieren (1640) en de Haarlemsche courant (1656), welke allen voor hun tijd veel beter waren dan het grootste gedeelte der couranten *in de laatste helft der vorige eeuw voor die dagen.*

Het was volkomen in overeenstemming met de gemakzucht der XVIIIe eeuw om zich het brein toch vooral niet te vermoeijen met hetgeen niet in de onmiddellijke nabijheid voorviel, en de bekrompene kleingeestigheid welke daaruit bleek, *uitte zich niet alleen daarin maar ook in de dagelijksche* handelingen. Waar zoo weinig belangstelling en energie werd getoond, moet het ons ook niet te zeer verwonderen dat de dagbladpers zoo lang op de zelfde hoogte en bij andere landen ten achter bleef, zonder dat zich eenige ontwikkeling openbaarde, daar de gehalte daarvan eene afschaduwing was van den geest die niet eerst toen in de natie is gevaren en ook niet dadelijk na die tijden haar weder verlaten heeft.

Hebben wij in bovenstaande regelen gezien hoe de hefboom van één gemeenschappelijk godsdienstig partij-belang vooral noodig was om de dringende noodzakelijkheid van nieuwsbladen te doen gevoelen, toen die hefboom verdwenen was hebben zich andere behoeften van den geest geopenbaard, waardoor het voortbestaan van het denkbeeld, waarvan de dagbladen als uiting kunnen beschouwd worden, verzekerd en gewaarborgd is. Dat de ontwikkeling van dit denkbeeld met die van de kern der natie gelijken tred houden moet, gelooven wij tevens als een gelukkig teeken des tijds te kunnen beschouwen, al moge somtijds dit denkbeeld tijdelijk vernederd worden en dienstbaar gemaakt tot het toezwaaijen van vleijerij en het doen van koncessiën aan den bedorven smaak van een minder beschaafd gedeelte van het publiek. De moderne tijden hebben overigens bewezen dat daarin voor het nivelleeren der kennis, beschaving en ontwikkeling onder de volken het beste werktuig moet gezocht worden.

HANDELSBERIGTEN.

Prijzen van effekten.

Amsterdam 6 mei.

Nederland.	Certifik. Werkelijke schuld	2½ pct.	63⅜
	dito Nationale dito	3 „	75¼
	dito dito dito	4 „	—
	Aand. Handelmaatschappij . . .	4½ „	146⅛
Rusland.	Oblig. 1798/1816	5 „	101⅞
	Certifik. Hope & co.	4 „	77
	dito dito 1855, 6de serie.	5 „	90¼
	dito	6 „	—
	Aand. spoorweg.		203⅞
	Leening 1860.	4½ „	90⅝
Polen.	Schatkistobligatien	4 „	—
Spanje.	Obligatien	2 „	47
	dito binnenlandsch	3 „	50¾
	Certifik. coupons bewijzen		11¼
Oostenrijk.	Obligatien Weener metalliek . .	5 „	64¼
	dito amsterdamsche	5 „	89⅛
	dito nationale	5 „	68⅜
	dito 1847/1852	2½ „	33⅛
	Bank aktien	3 „	843
België.	Certifikaten bij Rothschild	2½ „	56⅞
Portugal.	Obligatien	3 „	47 3/16
	dito nieuwe	3 „	47⅛
Grenada.	dito		—
Venezuela.	dito	2½ „	23⅛
Illinois.	dito	7 „	76⅝
Mexiko.	dito	3 „	35
Griekenl.	dito 1824/1825	5 „	29⅛

Coupons en losbare obligatiën.

AMSTERDAM 4 mei. Metalliek f 25,55; Napels. f —,—; Diverse engelsche in £ f 11,65; Engelsche Port. f 11,67½; Fransche f 55,50; Belgische f 55,62½; Pruissische f 84,56½; Spaansche piasters f —,—; Spaansche coupons per fr. f —,—; Hamburger Russen f 34,12½; Russische in zilveren roebels f 1,75; Poolsche in fl. f 26,87½; Nationale metalliek 28,10;

ADVERTENTIEN.

Gehuwd:

J. M. v. d. DRIESSEN MAREEUW
en
J. E. DE BATS.

Biervliet,
den 5 Mei 1863.

Heden overleed alhier, tot droefheid van mij, hare Kinderen, Behuwdkinderen en verdere betrekkingen, aan verval van krachten, mijne geliefde Echtgenoot ELIZABETH COMMERINA KLOOTWIJK, in den ouderdom van ruim 76 jaren, na eene Echtverbindtenis van omtrent 48 jaren.

Vlissingen,
den 5 Mei 1863.

J. ANDRIESSEN Sr.

Eenige kennisgeving.

BETALING van *Riddersoldijen* en *Broedertoelagen* ten Kantore van den Betaalmeester en bij Heeren Ontvangers der Directe Belastingen.

STRANDVONDERIJ.

Bij den Burgemeester der *Gemeente* **Wissenkerke** c.a. worden voor de VIERDEMAAL ter reclame opgeroepen de Regthebbenden op de navolgende uit zee aangespoelde voorwerpen: 7 Greinen en 3 Eiken Platen, een Olmen Boomstam lang zes Ellen, 2 Eiken Balken, eenig IJzerwerk en Wrakhout; *alles zonder eenig merk.*

Wissenkerke, den 5 Mei 1863.

AANBESTEDING.

Het Dijksbestuur van den **Hoofdplaatpolder** maakt bekend, dat de **AANBESTEDING** van het Begrinden van **900 El Weg** zal geschieden (in plaats van op Maandag den 11 Mei) op **Dingsdag den 12 Mei 1863**, des voormiddags ten 10 ure.

Het DIACONIE-ARMBESTUUR te **Ritthem** wenscht op Dingsdag 19 Mei 1863 aan te besteden:

HET BOUWEN VAN EEN NIEUW ARMENHUIS.

Bestek en Teekening liggen van nu af ter inzage van gegadigden bij P. HEERES, te Ritthem.

Het Diaconie-Armbestuur voornoemd,
G. C. BOOMER, Predikant.
H. L. MEIJERS, Diaken.

De Notaris P. LOEFF zal op Zaturdag den 9 Mei 1863, des voormiddags ten 11 ure, onder de Gemeente Oost- en West-Souburg, in de **Uitspanning: de Zwaan**, aan den Straatweg van Middelburg naar Vlissingen, in het openbaar ter verkoop aanbieden:

EEN WOONHUIS MET ERF EN TUIN,

zeer mooi gelegen op het Dorp **Oost-Souburg**, Gemeente Oost- en West-Souburg, gemerkt no. 12, Kadastraal bekend in sectie A no. 273 en 274, het geheel ter grootte van 8 Roeden 48 Ellen, bewoond door de Weduwe van ABRAHAM DE PAGTER.

Aangeslagen voor de Grondbelasting op *f* 7,38.

Dingsdag den 5 en Woensdag den 6 Mei 1863, des voormiddags van 9 tot 12 ure en des namiddags van 1 tot 4 ure, te zien.

Nadere inlichting verlangende, *vervoege men zich ten* Kantore van genoemden Notaris, alwaar ook de voorwaarden van verkoop tijdig zullen ter lezing liggen.

De Notaris P. VAN DE GRAFT zal, op Vrijdag den 15 Mei 1863, *des voormiddags ten 10 ure*, voor het Huis bewoond door C. M. DE RIJKE, buiten de Veersche Barrière, in de Gemeente Middelburg, in het openbaar te koop aanbieden: drie **Melkkoeijen**, twee Kalfdragende Vaarzen, eene Weivaars, eene jarige Vaars, een *jonge Springstier, twee Melkgeiten, zes magere Varkens*, een **Sleperswagen**, een Marktwagentje met lederen Kap, een Ploeg, een Windmolen, een Mestkruiwagen, een Kortkist, eene partij nieuwe Weihorden, Rasterwerk, eene partij Mest, Melkersgereedschappen, Paardewand. — *Voorts nog eene partij gezaagde Olmen* **Houtwaren**, als, Ribben, Deelen, Mestputpalen, Dilthouten, benevens droog Olmen en Essen Brandhout.

Op Woensdag den 17 Junij 1863, des voormiddags ten elf ure, in het Logement DE KOORNBEURS te **GOES**, zullen de Eigenaren publiek presenteren te verkoopen

den in 1856 nieuw bedijkten

EGBERT-PETRUS-POLDER,

gelegen onder de Gemeente Wolphaartsdijk, groot **53** Bunders, **2** Roeden, **60** Ellen: zijnde geheel **Tiendenvrij** en uitmuntend **BOUWLAND.**

Inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van de Notarissen E. P. LENSHOEK te Wolphaartsdijk en J. G. RISSEEUW te Goes.

VERPACHTING

van **80 à 90** Bunders UITMUNTENDE **BOUW- en WEILANDEN,** VOOR VEERTIEN achtereenvolgende jaren, bij enkele Inschrijving. — Voorwaarden ter lezing ten Burele van den Hoofdopzigter in den **Anna Jacoba-Polder,** tegenover het Zijpe (Provincie Zeeland).

De ondergeteekenden maken aan hare geachte Begunstigers bekend, dat zij haren **WINKEL** in **Galanterien, Kramerijen, en Kinder Speelgoederen,** VERPLAATST hebben, van de 's Gravenstraat naar den Langendelft, lett. A no. 92. Beleefd bevelen zij zich op nieuw in UEd. gunst aan, belovende eene prompte en civiele bediening.

GEZUSTERS PEY.

Bij de WED. B. STOKOPER, Gedelegeerde van de 2de klasse der Staats-Loterij, zijn in de afgeloopene 250ste Loterij getrokken de navolgende PRIJZEN:

op no. 1696, een Prijs van *f* **2000**
„ „ 18108, „ „ „ „ **2000**
„ „ 9031, „ „ „ „ **400**
„ „ 9042, „ „ „ „ **400**
en eenige van *f* 200 en *f* 100.

Bij dezelve zijn te bekomen voor de 251ste Loterij Heele en Gedeelten van **LOTEN**, volgens prijscourant.

De ondergeteekende berigt zijnen geëerden Begunstigers dat hij zijnen **WINKEL** in **Visch-, Kruideniers- en Vettewariersworen,** benevens **Sterke Dranken,** heeft VERPLAATST uit den Langendelft naar de Vlasmarkt, wijk K no. 149. Verzoekt een ieders gunst, hopende bij voortduring in het zelfde vertrouwen te mogen deelen.

Middelburg, 6 Mei 1863. A. C. DE MAAGD.

De ondergeteekende beveelt zich beleefdelijk aan tot het **onderhouden van Tuinen**, zoo in de Stad als daar buiten, en is bekend met het Broeijen en Snoeijen en alles wat verder tot het Tuinmansvak behoort.

Woonplaats: Noordsingel, S 37. J. LANGEJAN.

ONTVANGEN versche **Minerale Wateren,** vulling 1863, en verschillende soorten van **Engelsche Bieren.**

WATERLANDER EN DE STOPPELAAR.

IN LOSSING per Schipper OOMES best brandende **Cuisinière- en Kagchelkolen,** voor

A. C. VAN ASSENDELFT.

TE KOOP twee Bruine **Veulens** *en een* **Jaarling,** en twee **Kalfkoeijen,** bij C. REYNIERSE, Seisweg.

Tegen half Mei aanstaande eene **Keukenmeid** benoodigd bij Mevrouw DE SMIT VAN DEN BROECKE te Oost-Souburg. Adres bij Mej. ABRAHAMS, Dwarskade.

Tegen half Mei eene **Werkmeid** benoodigd. Adres VAN BENTHEM & JUTTING.

Half Mei eene Burger **Dienstmeid** benoodigd, bij *Mejuffrouw NOË, Burgt.*

Eene **Dienstmeid** en **Waschvrouw** benoodigd. Adres aan het Bureau dezer Courant.

Een **Kindermeisje** gevraagd, Spuiburg, E no. 71.

Een **Meisje** benoodigd beneden de 18 jaar, C no. 99.

DE GLOBE.

ALBUM

VAN BUITENLANDSCHE LETTERVRUCHTEN.

De aflevering voor Mei van de twee tijdschriften, welke thans onder bovenstaanden titel vereenigd het licht zien, bevat de volgende stukken:

Frankrijks marine.
België. (Quarterly review)
De engelsche spoorwegen. (Quarterly review).
De dageraad der vrijheid. Invloed van den burgeroorlog in Amerika op de slavernij der negers (E. Reclus, in de Revue des deux mondes).

De uitgave geschiedt bij DE GEBROEDERS ABRAHAMS te MIDDELBURG, naar verkiezing der inteekenaren in maandelijksche afleveringen of driemaandelijksche deelen. De prijs per jaar is *f* 6,—.

STOOMBOOTDIENST

TUSSCHEN MIDDELBURG EN ROTTERDAM.

Uren van vertrek in Mei:

VAN MIDDELBURG:				VAN ROTTERDAM:			
Donderdag	7	's morg.	6 ure.	Vrijdag	8	's morg.	10,15
Vrijdag	8	„	6	Zaturdag	9	„	10,15
Zaturdag	9	„	6	Zondag	10	„	10,15
Zondag	10	„	6	Maandag	11	's midd.	12 ure.
Maandag	11	„	7	Dingsdag	12	„	12
Dingsdag	12	„	7	Woensdag	13	„	12,30
Woensdag	13	„	8	Donderdag	14	's morg.	6
Donderdag	14	„	9	Vrijdag	15	„	7
Vrijdag	15	„	10	Zaturdag	16	„	7
Zaturdag	16	„	11	Zondag	17	„	8,30
Zondag	17	„	11,30	Maandag	18	„	8,30
Maandag	18	's midd.	12	Dingsdag	19	„	10,15
Dingsdag	19	„	12,30	Woensdag	20	„	10,15

SNELPERSDRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.